

Bloemen van de duisternis

Van Tatiana de Rosnay verscheen eveneens
bij Ambo|Anthos uitgevers

Haar naam was Sarah
Die laatste zomer
Kwetsbaar
Het huis waar jij van hield
Het appartement
Onvoltooid verhaal
Overspel
Een Parijse affaire
Manderley voor altijd
Obsessie
De familiereünie

Meld je aan voor onze nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van
de nieuwste boeken van Ambo|Anthos uitgevers via
www.amboanthos.nl/nieuwsbrief.

Tatiana de Rosnay

Bloemen van de duisternis

Vertaald uit het Frans door Noor Koch

Ambo|Anthos
Amsterdam

ISBN 978 90 263 5256 0

© Éditions Robert Laffont, S.A.S., Paris,
2020, Héloïse d'Ormesson, Paris

© 2020 Nederlandse vertaling Ambo|Anthos uitgevers,
Amsterdam en Noor Koch

Oorspronkelijke titel *Les fleurs de l'ombre*

Oorspronkelijke uitgever Éditions Robert Laffont

Omslagontwerp Marry van Baar

Omslagillustratie © Magdalena Wasiczek/Trevillion Images

Foto auteur © Charlotte Jolly de Rosnay

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

Voor mijn vader, die me heeft geleerd
naar de toekomst te kijken

‘Niet alleen onze herinneringen, ook onze vergetelheden hebben een onderkomen. Onze ziel is een woning.’

Gaston Bachelard, *La poétique de l'espace*

1

Sleutel

‘Daarom doe ik wat me het beste lijkt.’

Virginia Woolf, 28 maart 1941

‘Dit is ongetwijfeld toe te schrijven
aan een zenuwinzinking.’

Romain Gary, 2 december 1980

Ze had twintig appartementen bezichtigd voor ze dit had gevonden. Niemand kon zich er een voorstelling van maken hoe zwaar dat was geweest, vooral voor een schrijfster met een obsessie voor huizen en voor het geheugen van muren. Het appartementencomplex bood haar een onderkomen en dat gaf rust. Het was nieuw. Alles was nieuw. Het pand was vorig jaar opgeleverd. Het stond niet ver weg van de Eiffeltoren, of wat daarvan over was. Ook na de aanslag had de wijk het nog zwaar te verduren gehad. Jarenlang was het gebied een verwoest, stoffig niemandsland gebleven dat door iedereen was verwaarloosd. Toch was het de buurt gelukt stukje bij beetje te herrijzen uit de as. Architecten hadden evenwichtige, neoklassieke panden ontworpen, en een groot plantsoen rondom het gedenkteken en de plek waar de Eiffeltoren in zijn oude glorie zou worden herbouwd. Met het verstrijken van de tijd had dit deel van de stad weer iets van een ziel gekregen. De toeristen waren massaal teruggekeerd.

De zachte stem van Mrs Dalloway liet zich horen: ‘Mevrouw Katsef, u hebt nieuwe mails ontvangen. Eentje is van Mia White, die niet in uw contacten staat, en de andere is van uw vader. Wilt u ze lezen?’

Haar vader! Ze keek op haar horloge. In Parijs was het één uur ’s nachts, in Londen twaalf uur, en de ouwe baas sliep nog niet. Hij

was bijna achtennegentig, maar bruiste nog van de energie.

‘Ik lees ze later wel, Mrs Dalloway. Wilt u het licht in de zitkamer alstublieft uitdoen?’

In het begin had ze zich schuldig gevoeld dat ze Mrs Dalloway zo commandeerde. Daarna was ze eraan gewend geraakt. En echt onaangenaam was het ook weer niet. Mrs Dalloway liet zich nooit zien. Ze was slechts een stem. Clarissa wist echter dat ze in alle vertrekken ogen en oren had. Regelmatig vroeg ze zich af op wie Mrs Dalloway geleken zou hebben als ze echt had bestaan. Ze had gelezen dat Virginia Woolf zich voor dit personage had laten inspireren door Kitty Maxse, een goede vriendin van haar, een beeldschone, mondaine vrouw die tragisch om het leven was gekomen door een val van de trap. Clarissa was op zoek gegaan en had sepia-keurige foto’s gevonden van een elegante dame met een parasolletje.

Clarissa nam de kat in haar armen en ging voor het raam van de zitkamer staan. De computer verspreidde een gloed in de uitdijende duisternis. Zou ze ooit wennen aan dit appartement? Het lag niet zozeer aan de geur van nieuwe verf. Het was iets anders, maar het lukte haar niet er de vinger op te leggen. Ze hield van het uitzicht. Hoog boven de drukte van de straat voelde ze zich in haar toevluchtsoord veilig en geborgen. Maar was ze wel veilig, vroeg ze zich af terwijl de kat spinde en het donker zich om haar heen leek te wikkelen. Op jezelf wonen was moeilijker dan ze had gedacht. Wat deed François nu? Ze zag voor zich hoe hij met zijn voeten op het lage tafeltje zat te bingewachten. Maar wat had het voor zin om aan François te denken? Geen enkele.

Met haar bijziende ogen keek Clarissa naar de straat, waar aangeschoten vakantiegangers rondwankelden. Hun schaterlach steeg helemaal op tot aan haar etage. Het was nooit stil in deze nieuwe wijk. Horden toeristen sjokten in een verbijsterend monotone choreografie over de trottoirs. Bepaalde straten had ze geleerd te mijden omdat daar kuddes vakantievierders tegen elkaar

op botsten als ze met hun mobieltje foto's maakten van de restanten van de Eiffeltoren en het terrein waar die zou herrijzen. Anders moest ze zich – soms zelfs met gebruik van haar ellebogen – door die compacte massa heen wurmen.

Sinds ze hier woonde kon ze eindeloos naar het pand aan de overkant kijken, naar de levens die zich daar achter de ramen afspeelden. Het had haar maar een paar weken gekost om de gewoonten van de huurders te ontdekken. Ze wist wie net als zij aan slapeloosheid leed, wie tot laat achter zijn computer zat te werken en wie midden in de nacht nog iets te eten maakte. Soms bespiedde ze hen zelfs met een verrekijker. Ze voelde zich totaal niet schuldig, hoewel ze het afschuwelijk had gevonden als iemand dat bij haar zou doen. Ze checkte altijd of niet iemand háár in de gaten hield. Maar ze was niet te zien; ze zat te hoog, werd afgeschermd door de stenen kroonlijst. Waarom had ze dan toch het gevoel dat iemand haar begluurde?

Het leven van de overburen openbaarde zich aan haar als de cellen van een bijenkorf waaruit ze op haar gemak honing kon verzamelen om haar verbeelding tot in het oneindige te voeden. Ieder venster bood de rijkdom van een schilderij van Hopper. De vrouw van tweehoog deed iedere ochtend yogaoefeningen op een matje dat ze omzichtig uitrolde. Het gezin op driehoog maakte constant ruzie. Er werd met de deuren geslagen! De man van zeshoog bracht veel tijd door in de badkamer. (Ja, ze kon hem echt zien, want het matglas was niet ondoorzichtig genoeg.) De vrouw van de vijfde etage, die ongeveer van haar leeftijd was, lag vaak languit op een bank te dagdromen. Clarissa wist niet hoe ze heetten, maar was zo bevoorrecht dat ze hun dagelijks leven kon aanschouwen. En dat vond ze fascinerend.

Toen ze op zoek ging naar een appartement had ze niet bedacht dat ze zo diep het privéleven van onbekenden zou binnendringen. Door de plaatsing van de meubels en voorwerpen, door de geuren,

parfums en kleuren, vertelde ieder vertrek een verhaal. Ze hoefde maar een zitkamer binnen te gaan of ze zag het leven van de bewoner voor zich. In een verwarrende, verslavende flits nam ze al de waar, alsof ze uitgerust was met speciale ingebouwde sensoren.

Voor al de maisonnette aan de boulevard Saint-Germain, vlak bij het Odéon, stond haar nog helder voor de geest. De advertentie had aan al haar wensen voldaan. Ze hield van de wijk en zag zich al de glimmende treden van de trap op lopen. Maar het plafond was zo laag dat ze bijna had moeten bukken om er naar binnen te gaan. De makelaar, die tot aan haar schouder reikte, had lachend gevraagd hoe lang ze was. De eikel! Uit de stapels manuscripten op het zwartgelakte bureau had ze meteen opgemaakt dat de eigenaresse bij een uitgeverij werkte. Sommige uitgevers lazen nog papieren manuscripten, maakten nog kanttekeningen met een pen, maar dat werden er steeds minder. De boekenkast puild uit en was voor een schrijver een ware schat. Clarissa had haar hoofd schuin gehouden om de rugtitels te kunnen lezen. Ja, er stonden twee van haar boeken tussen. *Cartograaf van het persoonlijk leven* en *Dief van de slaap*. Het was niet voor het eerst dat ze haar boeken tijdens een bezichtiging ontdekte, maar het deed haar telkens weer plezier.

De maisonnette was prachtig maar heel klein; Clarissa nam met haar lichaam alle ruimte in beslag als Alice die in Wonderland groter werd dan het huis. Jammer, want het was een rustige, zonnige woning die uitkeek op een mooie binnenplaats. De schoonheidsproducten in de badkamer – parfum, make-up – waren Clarissa niet ontgaan en toen de makelaar een hangkast openmaakte, had ze kleren en pumps gezien. Al heel snel was het beeld bovengekomen van een kleine, sierlijke, gesoigneerde vrouw, nog jong, maar alleenstaand. Zonder liefde in haar leven. Zonder seks. Het appartement straalde schraalheid en dorheid uit. Het bed in de kastanjebruine slaapkamer leek op een graftombe met een liggende gestalte, versteend door een honderdjarige slaap. Binnen

deze muren viel niet te genieten. Niet in je eentje, niet met een ander. Nooit. De woning ademde een diepe melancholie. Clarissa was er weggevlucht.

Ze had er een gewoonte van gemaakt één woning per dag te bezichtigen. Eén keer had ze gedacht iets gevonden te hebben. Een tweekamerwoning met balkon op de vijfde verdieping, in de buurt van de Madeleine. Heel licht, een aspect dat bovenaan haar verlanglijstje stond. De woning was onlangs gerenoveerd en de inrichting stond haar aan. De eigenaar ging terug naar Zwitserland – na de aanslagen wilde zijn vrouw niet meer in Parijs wonen. Clarissa had het huurcontract al bijna getekend toen ze er tot haar grote schrik achter kwam dat op de begane grond een rugbycafé zat. Ze was altijd 's ochtends langs het pand gelopen en had de pub die op dat tijdstip gesloten was, niet opgemerkt. Pas toen ze de buurt op een keer 's avonds verkende, had ze hem ontdekt. De kroeg was alle dagen tot twee uur 's nachts open. Jordan, haar dochter, had haar geplaagd: Nou en? Ze kon toch oordopjes in doen? Maar daar had Clarissa een hekel aan. Om zelf te ervaren hoe erg het kabaal was, had ze besloten een nacht in het hotelletje tegenover de kroeg door te brengen.

‘Aan de achterkant hebben we aangename, rustige kamers,’ zei de receptionist toen Clarissa het hotel was binnengegaan.

‘Nee, nee,’ had ze gezegd. ‘Ik wil een kamer tegenover de pub.’

Hij had haar aangestaard. ‘U doet geen oog dicht. Zelfs als er geen wedstrijd is, is er een hoop herrie. En in de zomer is het helemaal erg, met geen pen te beschrijven. Alle burens klagen.’

Ze had hem bedankt en de magneetkaart van hem aangenomen. Hij had gelijk gekregen. Tot twee uur in de nacht was ze regelmatig wakker geworden van gasten die met een biertje in de hand stonden te kletsen op de stoep. En zodra de deur van de pub openging klonk er ondanks het dubbelglas oorverdovende muziek. De volgende dag had Clarissa het makelaarskantoor gebeld om te zeggen dat ze toch van het appartement afzag.

Niet een van de woningen die ze bezichtigde was geschikt. Ze raakte vertwijfeld. François probeerde ondertussen haar bij zich te houden. Wilde ze niet blijven? Maar daar had ze niets van willen horen. Dacht hij nu echt dat ze bij hem zou blijven na wat hij had gedaan, dat ze dat pikte? Dat ze zou doen alsof er niets aan de hand was? Toen ze de hoop had opgegeven en ervan overtuigd was dat er niets anders op zat dan naar Londen te gaan en het naargeestige souterrain van haar vaders huis in Hackney te betrekken, een tweekamerwoning die aan studenten werd verhuurd, was ze echter Guillaume tegengekomen. Dat was tijdens een openingsborrel van een boekwinkel annex café in Montparnasse. Ze had gearzeld of ze erheen zou gaan, maar Nathalie, de innemende eigenaresse, was een groot fan van haar werk. En het gebeurde zo zelden dat een nieuwe boekwinkel zijn deuren opende dat ze uit vriendschap had toegezegd te komen.

Ze was voorgesteld aan Guillaume, een keurige jongeman en vriend van Nathalie, die haar meteen had laten weten dat hij niet in het noodlijdende boekenvak werkte. Hij zat in de vastgoedwereld. Hij had haar een glas champagne aangereikt. Na de aanslag had een groot deel van het zevende arrondissement opnieuw ontworpen en herbouwd moeten worden: het hele gebied tussen de Eiffeltoren en de École Militaire en tussen de avenue de la Bourdonnais en de boulevard de Grenelle. Hij werkte voor het architectenbureau dat gekozen was om de wederopbouw langs het tracé van de voormalige boulevard Charles Floquet te realiseren. Zoals de meeste Parijzenaars wist Clarissa dat de verwoeste straten en avenues opnieuw waren aangelegd en herdoopt. ‘We willen zo veel mogelijk groen in de wijk, dat is onze prioriteit. Iedereen heeft de rust die daarvan uitgaat nodig,’ had Guillaume uitgelegd.

Clarissa had nooit aan die nieuwe wijk gedacht. Ze meende dat die onbetaalbaar voor haar was. Vol trots had Guillaume de woningen beschreven die hij samen met zijn team had ontworpen en hij liet haar er op zijn mobiel foto’s van zien. Ze had moeten toegeven

dat ze prachtig waren. Veel groen, modern en verrassend. Hij had haar zijn nummer gegeven. Als ze meer informatie wilde, moest ze hem maar een appje sturen.

‘Zijn er nog woningen vrij?’ had ze gevraagd.

‘Dat is ingewikkeld. Er zijn er nog wel een paar vrij, maar die zijn gereserveerd voor kunstenaars. Die krijgen een bepaald aantal appartementen toegewezen.’

Ze had hem gevraagd wat hij precies met ‘kunstenaars’ bedoelde. Schouderophalend had hij over zijn kruin gekrabd. Hij bedoelde kunstschilders, musici, dichters, zangers en beeldhouwers. Eén appartementencomplex was speciaal voor hen ontworpen. Het werd stilgehouden, er werd geen reclame voor gemaakt, want dat zou tot een rel leiden. Je moest een dossier overleggen, een gesprek voeren met een comité en je werk bespreken. Een heel gedoe. En zeer serieus! Ze accepteerden niet zomaar iedereen.

‘En schrijvers? Ben je die niet vergeten?’

Dat was waar, die was hij vergeten. Dat waren net zo goed kunstenaars als de anderen.

‘Kun je me vertellen hoe ik me moet aanmelden?’

Guillaume had geen idee gehad wie ze was of wat ze deed. Daar had ze geen aanstoot aan genomen. Haar laatste succesvolle boek was immers alweer jaren geleden verschenen. Terwijl Nathalie, die iets verderop met iemand stond te praten, nieuwsgierig toekeek, had ze hem meegetrokken naar de schappen en bij de letter K *Cartograaf van het persoonlijk leven van de plank* gehaald en het hem gegeven. Hij had het doorgebladerd en zich verontschuldigd dat hij haar werk niet kende. Hij las nooit. Daar had hij geen tijd voor. Beleefd had hij gevraagd waar het boek over ging.

‘Over de band tussen schrijvers en hun werk, hun huizen, hun privéleven en hun zelfmoord, met name die van Virginia Woolf en Romain Gary. Het is een roman, geen essay.’

Van zijn stuk gebracht had hij het omslag bestudeerd, waarop de blauwe ogen van Romain Gary contrasteerden met de donke-

re van Virginia Woolf. Uiteindelijk had hij gemompeld: ‘Juist, ja.’

Hij had haar aandachtig aangekeken, alsof hij haar voor het eerst zag. Clarissa wist wat hij dacht: dat ze vroeger mooi moest zijn geweest, en dat ze dat merkwaardig genoeg nog steeds was.

Hij had haar aangeraden een mailtje te sturen aan een zekere Clémence Dutilleul, via een site waarvan hij haar de naam gaf. Zij hield zich bezig met de dossiers voor het kunstenaarshuis. Maar ze moest wel snel zijn. Er waren nog maar een paar woningen beschikbaar. Toen ze thuiskwam in de kleine studio die ze per week huurde om niet meer onder hetzelfde dak als haar echtgenoot te hoeven wonen, was ze meteen naar de site gegaan. Ook al had ze niet veel hoop gehad, ze moest het proberen. Nog diezelfde avond had ze online een uitgebreide vragenlijst ingevuld en die naar Clémence Dutilleul gestuurd. Tot haar verbazing had ze de volgende dag al een antwoord gekregen, waarin ze werd uitgenodigd twee dagen later op gesprek te komen.

‘Wil jij op die plek wonen waar al die doden zijn gevallen?’ (De stem van Jordan had spottend geklonken.) ‘Uitgerkend jij, met je obsessie voor huizen, voor muren! Daar heb je zoveel over geschreven. En dan waag je je in het hol van de leeuw?’

Clarissa had de neiging gehad om zich te verdedigen en te zeggen dat iedereen die in Parijs woonde elke dag grond betrad waar ooit bloed had gevloeid. Wat haar juist had aangetrokken in de wijk was dat de panden geen verleden hadden, omdat ze nog maar net waren gebouwd. Maar Jordan had gelijk gehad.

Clarissa ging naar de keuken – als ze onder de plafonnières door liep sprongen ze aan. Lichtschakelaars bestonden al heel lang niet meer en ze beklagde zich niet. Tijdens de verhuizing een maand geleden was haar verteld dat ze de virtuele assistent van het appartement kon aansturen met haar stem.

‘Mrs Dalloway, zet de waterkoker aan.’

Mrs Dalloway deed wat haar was gezegd. Clarissa had het beheer van de voorzieningen in het huis grotendeels overgedragen aan

Mrs Dalloway. Nauwgezet regelde Mrs Dalloway de verwarming, de airco, het alarm, de elektrische jaloezieën, het verlichtingssysteem en de talloze andere systemen waarmee het appartement was uitgerust. Uiteindelijk was Clarissa eraan gewend geraakt. Ze had lang gearzeld welke naam ze haar virtuele assistent zou geven. Ze had getwijfeld tussen Mrs Danvers en Mrs Dalloway, maar haar bewondering voor Virginia Woolf had het uiteindelijk gewonnen. Bovendien ging er niets geruststellends uit van de magere, zwarte gestalte van Mrs Danvers, de toegewijde huishoudster en angstwekkende bewaarster van Manderley in de roman *Rebecca* van Daphne du Maurier. Clarissa kon geen beroep meer doen op haar man. Voor het eerst in jaren woonde ze weer op zichzelf. Ze was steeds op zoek naar iets vertrouwds en liet zich liever bemoedigen door Clarissa Dalloway, aan wie ze de helft van haar pseudoniem had ontleend.

Ze maakte kruidenthee waar ze een lepel honing in deed. Na-maakhoning natuurlijk, met een zoete, romige smaak. Echte honing was haast niet meer te krijgen. Vorig jaar was het haar gelukt via een clandestien netwerk een kleine hoeveelheid op de kop te tikken, maar duur dat het was geweest! Honing was tegenwoordig nog duurder dan kaviaar. Bloemen ook. Wat verlangde ze naar echte rozen, van die rozen die vroeger in de tuin van haar moeder hadden gebloeid. De kunstrozen waren knap gemaakt, bespikkeld met fonkelende druppeltjes die in het rode hart nepdauw vormden. Aanvankelijk leken de bloemblaadjes zijdezacht, maar na een tijdje voelden ze rubberachtig aan. En op den duur veranderde hun bedwelmende geur in een onaangenaam chemisch luchtje waar ze niet tegen kon.

Terwijl ze theedronk en naar de daken aan de overkant staarde, vroeg ze zich voor de zoveelste keer af of ze na haar beslissing weg te gaan bij haar man niet overhaast dit appartement had gekozen. Had ze er niet langer over moeten nadenken? Was het echt wel iets voor haar? Het idee om een kat te nemen was van haar doch-

ter. Jordan had gezegd dat schrijvers het liefst een kat als huisdier hadden. Ook alleenstaande schrijvers, had Clarissa gevraagd. Had ze echt naar deze eenzaamheid verlangd? De zitkamer strekte zich voor haar uit, de stijlvolle soberheid ervan kwam haar nog steeds vreemd en ongebruikelijk voor, haast als een raadsel. De kamer was mooi. Maar leeg.

Toen ze eenmaal had besloten haar man te verlaten, was alles in een stroomversnelling gekomen. Geheel ten onrechte had ze gedacht dat ze zonder veel moeite een ander huis zou vinden. Ze hoefde helemaal geen ruim of extravagant appartement, ze had alleen een plek nodig om te werken, een 'kamer voor jezelf', zoals Virginia Woolf zei. Een zitkamer, en nog een andere kamer zodat haar kleindochter zo nu en dan kon blijven slapen. Aan de buurt stelde ze ook niet veel eisen, zolang ze er maar makkelijk boodschappen kon doen en de wijk goede ov-verbindingen had. Niemand ging in de stad nog met de auto. Autorijden was ze zelfs verleerd. François en Jordan reden altijd tijdens de vakanties. Voortaan moest Jordan dat in haar eentje doen.

De kat streek langs haar kuiten. Clarissa bukte zich en tilde het dier klungelig op, omdat ze nog niet precies wist hoe dat moest. Haar dochter had het voorgedaan, maar het ging haar nog steeds niet gemakkelijk af. De kat heette Chablis. Het was een zachteardige kartuizer van drie jaar. Hij was van een vriendin van Jordan geweest die naar de Verenigde Staten was verhuisd. In het begin had Clarissa het moeilijk gevonden om met hem om te gaan. Chablis was in een hoek blijven zitten, had niet gereageerd als ze hem riep en had zijn brokjes alleen gegeten als zij er niet was. Ze had zichzelf voorgehouden dat hij zijn bazinnetje miste en verdrietig was. Maar op een dag was hij heel waardig bij haar op schoot komen zitten, roerloos als een grijze sfinx. Ze had hem nauwelijks durven aaien.

Het kostte Chablis ook moeite om te wennen aan de moderne en lichte ruimte met veel glas, steen en blond hout. Toch hield